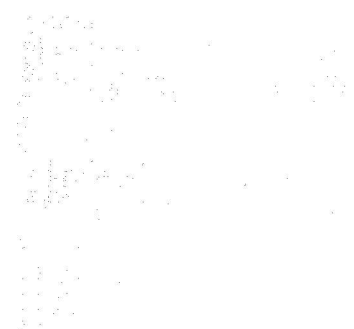

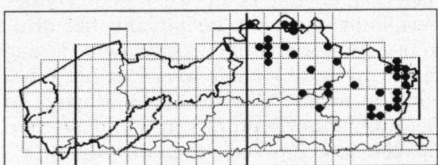
Voorlopige atlas van de Vlaamse dagvlinders

Eind juni is de 'Voorlopige atlas van de Vlaamse dagvlinders' verschenen met daarin de resultaten van twee jaar JNM-Dagvlinderprojekt (1991-92). Deze voorlopige atlas bevat zo'n 57.000 gegevens verzameld door ongeveer 350 medewerkers en zal vooral dienst doen als werk-

dokument om de slecht geïnventariseerde delen van Vlaanderen te achterhalen. De hoofdmoot van deze voorlopige atlas bestaat uiteraard uit de verspreidingskaartjes (op 5x5 km) van de 57 soorten, die in Vlaanderen waargenomen werden in '91 en '92. Verder wordt het ontstaan en de toekomst van het Vlinderproject in Vlaanderen besproken en wordt er kort ingegaan op de resultaten van twee jaar dagvlindermonitoring.

De atlas eindigt met een oproep tot medewerking aan het Vlinderproject in Vlaanderen, dat sinds dit jaar gecoördineerd wordt door de Dagvlinderwerkgroep van Natuurreservaten vzw.

De 'Voorlopige atlas van de Vlaamse dagvlinders' is te bestellen bij De Vlinderstichting voor f 15,- (+ f 5,50 verzend- en administratiekosten).

Verspreidingskaartje van het Bont dikkopje uit de 'Voorlopige atlas van de Vlaamse dagvlinders'.

The Hawkmoths of the Western Palearctic

A.R. Pittaway, 1993. *The Hawkmoths of the Western Palearctic*. 240 pp. Harley Books, Colchester, England in association with the Natural History Museum, London. ISBN 0-946589-21-6. £ 57,25.

Dit boek vormt een nieuw standaardwerk over Pijlstaartvlinders. In een algemene introductie worden onderwerpen als morfologie, geografie, populatie dynamica, migratie, biotopen, Pijlstaart-waardplant relaties en parasieten behandeld. Vervolgens worden 57 soorten en 29 ondersoorten afzonderlijk besproken. Het boek besluit met een algemeen hoofdstuk over het kweken van Pijlstaartvlinders, een voedselplantenlijst, uitgebreide literatuuropgave en 13 gekleurde platen met rupsen en vlinders.

Het boek behandelt alle Europese soorten, maar brengt daarnaast ook nog een aantal Centraal-Aziatische soorten en ondersoorten onder de aandacht die de meeste van ons niet of nauwelijks zullen kennen.

Hoe goed en begerenswaardig het boek ook moge zijn, er zijn uiteraard ook wel enige aanmerkingen op te maken. De verspreidingskaartjes bij elke soort geven een vals gevoel van nauwkeurigheid en hier en daar zijn er zelfs duidelijke fouten ingeslopen. Storend is dat aan de aparte voedingsgewoonte van de Doods-hoofdvinders nauwelijks aandacht wordt besteed. Ook het opmerkelijke belang van daglichtlengte gedurende het rupsenstadium op de vruchtbaarheid van veel

migrerende soorten komt nergens aan de orde.

Concluderend, een aan te bevelen werk dat voor lange tijd HET standaardwerk aangaande West Palearctische Pijlstaartvlinders zal blijven.

Jan Meerman

De kleine vlinders

De kleine vlinders. Handboek voor de Faunistiek van de Nederlandse Microlepidoptera. J.H. Kuchlein, met medewerking van J.H. Donner. 715 blz.

Uitgave: Pudoc, Wageningen. ISBN 90-220-1038-4. Prijs f 150,-

Vlak voor de kopijsluitingsdatum van deze 'Vlinders' kreeg De Vlinderstichting een recensie-exemplaar van dit boek ter beschikking. Ondanks de korte tijd om het te bestuderen vonden we het belangrijk toch snel een recensie te kunnen geven.

Dit lijvige werk bestaat uit twee delen: een zeer uitgebreid deel over morfologie, oecologie, taxonomie, diergeografie, faunistiek en identificatie (samen 190 blz.) en een deel over de status en de verspreiding van de 1370 soorten kleine vlinders in Nederland.

De auteur heeft geprobeerd om alles wat hij wist over Microlepidoptera (en dat is heel veel) in dit boek te behandelen. Om alles in een groter kader te kunnen plaatsen zijn de inleidende hoofdstukken soms bijna complete collegediktaten. Het is duidelijk te zien dat de auteur jarenlang docent diroecologie aan de Landbouwniversiteit is geweest. Zo is het interessant om te lezen hoe allerlei oecologische principes vanuit vlinderperspectief besproken worden. Om echter het exponentiële en logistische model binnen de populatiedynamica te kunnen begrijpen moet je wel een gedegen basisopleiding hebben gekregen.

Veel waardering kon ik opbrengen voor het deel met het historisch overzicht van de faunistiek van de Nederlandse Microlepidoptera. Pas door oude waarnemingen in hun historische context te plaatsen kun je het belang ervan goed inschatten. Op het gebied van dagvlinders is dit nog een verwaarloosd onderdeel.

Over de uitgebreide identificatietabel kan ik geen uitspraak doen. Deze tabel zal pas door praktijkgebruik zijn waarde bewijzen. Omdat de determinatie van de kleine vlinders zo goed als altijd gebeurt aan opgezette exemplaren, kan zo'n tabel van grote waarde zijn.

Het grootste deel van het boek wordt ingenomen door de verspreidingskaartjes. Helaas is geen differentiëring aangebracht in het symboolgebruik op het kaartje. Zo is niet te zien of het oude of nieuwe waarnemingen betreft en of er veel of weinig vlinders zijn waargenomen. Verder is de informatie over de soort samengevat in een aparte tabel en zijn de

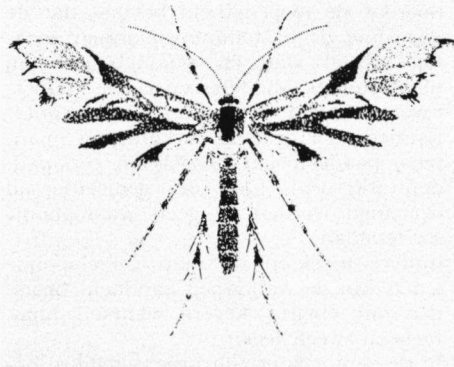
soortbeschrijvingen (en die zijn er niet van alle soorten) weer apart gezet. Dit betekent een hoop onnodig geblader.

De informatie per soort vind ik veel te summier. Per soort wordt in een tabel de status gegeven, het aantal provincies, het aantal uurhokken en de abundantie. Enige relevante oecologische informatie ontbreekt geheel, op een lijstje voedselplanten van de rups na (natuurlijk in een cijfercode die je weer in een andere tabel moet nazoeken, dus blader, blader). Maar in welk biotoop of landschap je de soort moet verwachten wordt helemaal niet aangegeven. Deze tekortkomingen (die m.i. eenvoudig te vermijden waren geweest) doen helaas flink afbreuk aan de bruikbaarheid.

De enige soorten waarover ik genoeg informatie had om ze met de inhoud van dit boek te kunnen vergelijken zijn enkele soorten langsprietmotjes van het geslacht *Nemophora*. Deze soorten worden in het Jaarboek van de Natuur 1993 door E. van Nieukerken besproken. Hier blijkt meteen de grote tekortkoming van de kaartjes in het Handboek: je kunt niet zien of een stip voor een oude of een recente waarneming staat. Het is vreemd dat enkele recente populaties van deze langsprietmotjes in het boek ontbreken.

Samengevat: een onmisbaar boek voor iedereen die geïnteresseerd is in Microlepidoptera. De soortinformatie is helaas beperkt en slecht toegankelijk. Er is wel een uitgebreide inleiding over bijvoorbeeld oecologie, maar bij de soortbeschrijvingen ontbreekt veel oecologische informatie die wel bekend is.

Chris van Swaay

Tekening van *Cnaemidophorus rhododactyla* uit het boek 'De kleine vlinders'.